

ASUTAJAÕIGUSTE TEOSTAMISE ARUANDED

Maaelu Edendamise Sihtasutuse (MES) 2009.aasta üldaruanne

Põllumajandusministeerium teostab asutajaõigusi riigi poolt asutatud Maaelu Edendamise Sihtasutuses. Vabariigi Valitsuse 19. juuli 1993. a määrusega nr 230 "Põllumajanduse ja Maaelu Krediteerimise Fondi moodustamise ja põhikirja kinnitamise kohta" asutati Põllumajanduse ja Maaelu Krediteerimise Fond maamajanduse arendamiseks krediteerimise suurendamise ja krediidi kättesaadavamaks tegemise teel. Vabariigi Valitsuse 2. oktoobri 1997. a korraldusega nr 730-k "Põllumajanduse ja Maaelu Krediteerimise Fondi ümberkujundamine sihtasutuseks", kujundati Põllumajanduse ja Maaelu Krediteerimise Fond ümber sihtasutuseks nimega Sihtasutus Põllumajanduse ja Maaelu Krediteerimise Fond.

Vabariigi Valitsuse 26. novembri 1996. a korraldusega nr 922-k "Maaelu Laenude Tagamise Sihtasutuse asutamine" asutati Maaelu Laenude Tagamise Sihtasutus, mis alates 22. novembrist 2000. a kannab nime Maaelu Edendamise Sihtasutus.

16. novembril 2001. a Maaelu Krediteerimise Fond ja Maaelu Laenude Tagamise Sihtasutus ühinesid ja tegutsevad edasi Maaelu Edendamise Sihtasutusena. Ühinenud sihtasutuse kapitaliks kujunes 516 miljonit krooni.

Maaelu Edendamise Sihtasutus on isemajandav eraõiguslik juriidiline isik ja ühinemise hetkest riigieelarvelisi vahendeid sihtkapitali suurendamiseks antud ei ole.

Maaelu Edendamise Sihtasutuse 2009.a aruanne

Sihtasutuse eesmärk on Eesti maapiirkonna majandusliku arengu toetamine ettevõtlust soodustavate sihtprogrammide rakendamise kaudu. Sihtprogrammid aitavad parandada ligipääsu finantsvahenditele, toetada maapiirkonna tasakaalustatud arengut, levitada maaelualast teavet, säilitada kultuuritraditsioone, toetada kutseõpet ning kujundada maaelu mainet. Sihtprogrammide rakendamine peab parandama ettevõtluskeskkonda ning looma soodsamaid elutingimusi maal.

2009. aastal täpsustati sihtasutuse põhiülesandeid ja muudeti põhikirja. Täiendava ülesandena lisandus põllu- ja maamajanduse nõuandesüsteemi arendamine.

Maaelu Edendamise Sihtasutuse tegevus toimus 2009. aasta tegevuskava ja eelarve alusel.

- 1) laenude ja võlakohustuste tagamine (garanteerimine);
- 2) laenutegevus;
- 3) maaelu maine kujundamine;
- 4) tegevus riigi poolt antavate ülesannete täitjana;
- 5) arendustegevus;

Sihtasutus lõpetas majandusaasta 5,96 miljoni kroonise kahjumiga. Kahjumi põhjustas tagatiskahjumite eraldise suurendamine kasvanud tagatisportfellile ja laenude allahindluse suurendamine sihtasutuse otselaenudele.

1. Laenude ja võlakohustuste tagamine

Sihtasutuse tagamistegevus toetub Tagatiste abikavale. Tagatiste abikava eesmärgiks on lihtsustada väikese ja keskmise suurusega ettevõtjate juurdepääsu rahalistele vahenditele. Tagatiskava kohaldatakse kõigile majandusharudele, kaasaarvatud põllumajandus-, kalandus- ja transpordisektor.

Tulenevalt ettevõtjate krediitdivõime ja tagatisvara väärtuse langusest suurenes 2009. aastal krediitdiasutuste huvi laenude tagamise vastu.

Tagatisportfell kasvas aastaga 321,5 miljonilt kroonilt 413,0 miljoni kroonini ehk 28,5 protsenti.

Sihtasutuse poolt tagatud laenude jääkväärtus kasvas aastaga 642,4 miljonilt kroonilt 751,2 miljoni kroonini ehk 16,9 protsenti. Tagatisportfelli suhe laenude jääkväärtusesse kasvas, aastaga, 50 protsendilt 55 protsendini.

2009. aastal sõlmiti 245 tagatislepingut tagamiskohustusega 260,0 miljonit krooni. Tagamine võimaldas ettevõtjail saada krediitdiasutustelt laenu 403,1 miljonit krooni.

2008. aastal olid vastavad näitajad 82 tagatislepingut tagamiskohustusega 127,9 miljonit krooni ja tagatud laenude kogusumma 226,9 miljonit krooni.

Kevadtööde finantseerimiseks sõlmiti 70 tagatislepingut tagamiskohustusega 44,4 miljonit krooni. Tagamine võimaldas ettevõtjail saada krediitdiasutustelt kevadtöödeks laenu 99,8 miljonit krooni.

Mittetulundusühingute finantseerimiseks sõlmiti 69 tagatislepingut tagamiskohustusega 45,5 miljonit krooni. Tagamine võimaldas mittetulundusühingutel saada krediitdiasutustelt laenu 59,3 miljonit krooni, mida kasutati põhiliselt külaelu arendamiseks mõeldud investeringutoetuste sildfinantseerimiseks.

Keskmine tagatislepingu summa 2009. aastal vähenes 1,56 miljonilt kroonilt 1,06 miljoni kroonile. Vähenev trend näitab, et tagatiste abil sai finantseerida ka väikesemahulisi projekte.

Keskmine tagatise osakaal laenust on aastaid olnud 50 protsenti. Tagatise osakaalu kasv laenust toimus 2008. aastal, tõustes 56,4 protsendini. Kasv jätkus ka 2009. aastal, tõustes 56,4 protsendilt 64,5 protsendini.

Tagatiste abikava, mis on kooskõlas Euroopa Komisjoni määrustega, lubab tagatise maksimaalseks suuruseks 80 protsenti tagatavast laenust või võlakohustusest. Suurim tagatise summa ei tohi ületada 39,1 miljonit krooni (2,5 miljonit eurot).

2. Laenutegevus

2009. aastal laenutegevus suurenes võrreldes 2008. aastaga. Laenati 205,8 miljonit krooni 253 kliendile. 2008. aastal oli laenukäive 190,5 miljonit krooni ja klientide arv 183. Laenuportfell kasvas aastaga 481,1 miljonilt kroonilt 527,2 miljoni kroonini, mis on suurem sihtkapitalist.

Oluliselt kasvasid laenud krediidi- ja finantseerimisasutuse vahendusel. 2009. aastal laenati pankade ja liisingfirmade kaudu 184,9 miljonit krooni, mis ületab märkimisväärselt eelneva aasta vastava näitaja (69,3 miljonit krooni). Nõudluse kasvu

soodustas majandussurutis, mistõttu, eriti 2009. a I poolaastal, oli vajadus sihtasutuse rahalise ressursi järgi suur. Lihtsustamaks põllumeestel lühiajalise krediidi saamist, laenas sihtasutus 2009. aasta kevadel pankade vahendusel kevadtööde läbiviimiseks 75,4 miljonit krooni. Küllalt aktiivselt kasutati pankade poolt sihtasutuse ressursi ka mittetulundusühingute (MTÜ) sildfinantseerimisel.

2009. aastal toimusid sihtasutuse laenugevuses võrreldes 2008. aastaga mitmed muutused, mis puudutasid MTÜsid ja hoiu-laenuühistuid. Tulenevalt Euroopa Liidu konkurentsi reguleerivatest õigusaktidest vähendati oluliselt MTÜdele otselaenu andmist. 2009. aastal laenati MTÜdele 12,6 miljonit krooni võrrelduna 74,0 miljoni krooniga 2008. aastal. Finantseeriti üksnes nende MTÜde tegevuskulusid, kes saavad toetust Eesti maaelu arengukava 2007-2013 (MAK) meetme 4 (Leader meede) ja Euroopa Kalandusfondi 2007-2013 rakenduskava meetme 4.1 (Kalanduspiirkondade säästev areng) raames. Tulenevalt õiguskeskkonna muutustest vähenesid oluliselt ka sihtasutuse laenu hoiu-laenuühistutele. 2008. aastal laenatud 47,2 miljoni krooni asemel laenati 2009. aastal hoiu-laenuühistutele 8,3 miljonit krooni.

3. Maaelu maine kujundamine

2009. aastal andis sihtasutus maaelu maine kujundamise eesmärgil maamajanduslike kutseõppeasutuste õpilastele õppetoetust, tunnustas parimaid maamajanduseriala õpilasi ning parimat õpetajat, andis välja parima piima- ja lihavedelike tootja auhinna. Koostöös Põllumajandusministeeriumiga viidi läbi maaelu maine kujundav võistlusturniir.

Maamajanduslikku kutseharidust omandavatele õpilastele on sihtasutus maksnud õppetoetust 2003. aastast. Õppetoetuse eesmärk on suunata noori kutseharidust omandama, tagamaks maaettevõtjaile haritud tööjõudu. Aruandeaastal sõlmiti lepingud 9 kutseõppeasutuse 111 õpilasega ning toetust maksti 1,74 miljonit krooni. Õppetoetuse suurus sõltub õpidukusest ja õppetööst osavõtust. Kokku on õppetoetust makstud 7 aasta jooksul ca 17,4 miljonit krooni. Sihtasutus maksab õppetoetust oma tulude arvelt. 2009. aastal otsustati, et viimased õppetoetuse lepingud sõlmitakse õpilastega 2010. aastal ning viimane õppetoetus makstakse seega õpilastele aastal 2013, arvestades maksimaalseks õpinguperioodiks 4 aastat.

MESi toetuspoliitika on alati olnud seotud positiivse tulubaasiga ehk laenuvõtmisega ja tagatistelt teenitud tulude ülejääke on kasutatud toetuste maksmiseks. Seetõttu MES omavahendite arvelt toetuste maksmise pikas perspektiivis ei planeeri, kuna see võib kahjulikult mõjutada MESi võimet täita endale võetud kohustusi. Küll aga on MES vajadusel valmis vahendama riigieelarve raha regionaalsetel ja maaelu edendamisel eesmärkidel.

Aruandeaastal tegi sihtasutus koostööd Põllumajandusministeeriumiga. Toimus maaelu maine kujundava projekti „Maal on mõnus” raames gümnaasiumi noortele võistluskoostöö ja seejärel võistlusturniir.

4. MESi tegevus riigi poolt antavate ülesannete täitjana

2009. aastal valmistuti Eesti põllu- ja maamajanduse nõuandesüsteemi koordineerimise ülevõtmiseks. Korraldati konverents konsulentidele, telliti uuring selgitamiseks hetkeolukorda, seati eesmärgid süsteemi arendamise ja juhtimise osas.

Sihtasutus hakkab süsteemi koordineerima 2010. aastast. Tegevusi rahastatakse riigieelarveliste eraldiste reaal summas 8,5 miljonit krooni.

Lähtudes Põllumajandusministeeriumi kirjast nr 9.6-2/70 ja ministeeriumiga sõlmitud halduslepingust nr 96 (17.04.2009) sõlmiti MESi nõukogu otsuse alusel TÜ Hiiumaa Meiereiga leping summas üks miljon krooni kinnistu ostuks ja tootmisseadmete transpordi kulude katmiseks. Analoozne toetus anti MESi nõukogu otsusega OÜle Kihnu Silk väikelaeva MMA-142 vanade navigatsiooni- ja hüdrauliliste juhtimiseseadmete väljavahetamiseks summas 84 000 krooni. Toetused maksti välja sihtasutuse omatuludest.

5. Arendustegevus

Arvestades majanduskeskkonnas ja seadusandluses toimunud muutusi, kinnitas MES nõukogu (05.11.2009.a. pr nr 9 p 3) Tegevuse eesmärgid.

2009. aasta juulist alustas sihtasutus ettevalmistusi riskikapitali meetme väljatöötamiseks. Meede kujutab investeerimisfondi loomist, milles on võimalus erainvestorite kõrval osaleda ka riigil. Väljatöötatav finantskorraldusmeede peab olema kooskõlas Euroopa Ühenduse suunistega, mis vastavad väikese ja keskmise suurusega ettevõtetele tehtavate riskikapitali investeeringutele antava riigiabiga (2006/C 194/02).

2010. aasta esimesel poolel on kavas koostada Eesti Põllu-ja Maamajanduse Nõuandeteenistuse arengukava ja aidata alustada organisatsiooni loomist, mille keskmes on tootjate poolt juhitud ja kogu Eestit hõlmav nõuandeteenistus.